

Міністерство освіти і науки України рекомендує провести у 2016/2017 навчальному році в освітніх навчальних закладах України Перший урок, присвячений відзначенню знаменної дати – 25-річчя Незалежності України.

Ураховуючи актуальність для українського суспільства ідеї розвитку української державності, важливість сформованих ціннісних орієнтацій молоді, зокрема, патріотичних почуттів, активної громадянської позиції та, відзначаючи 25-річчя незалежності України, Перший урок у 2016/2017 навчальному році пропонуємо провести на тему **«Від проголошення Незалежності до нової України»**.

Пріоритетна мета Першого уроку – поглиблення знань учнів з історії України та процесів державотворення, боротьби за здобуття Україною статусу незалежної, суверенної, демократичної держави; усвідомлення важливості та цінності ідеї власної державності.

Завданнями Першого уроку є:

- поглиблення знань учнів про ключові події українського державотворення у XX столітті;
- ознайомлення учнів із видатними постаттями громадсько-політичного, військового, культурно-мистецького середовища, які зробили вагомий внесок у розвиток українського державотворення та популяризацію національної ідеї;
- сприяння усвідомленню учнівською молоддю спільних цінностей української нації: державного суверенітету, незалежності, територіальної цілісності й демократичних засад державного устрою;
- активізація пізнавального інтересу учнів до історико-культурної спадщини країни та державотворчих подій історії України XX століття;
- виховання поваги до державних символів, шанобливого ставлення до традицій українців та представників інших національностей, які населяють країну;
- формування активної життєвої позиції школярів, їх громадянського самовизначення, прагнення до самореалізації в Україні;

- формування негативного ставлення до проявів дискримінації, жорстокості та насильства, засудження військової агресії;

- розвиток умінь і навичок, що мають стати фундаментом формування громадянської, історичної та національної свідомості молоді;

- формування і розвиток мотивації, спрямованої на підготовку до захисту своєї Батьківщини і служби у Збройних силах України.

На етапі підготовки до Першого уроку викладачу необхідно опрацювати основні нормативно-правові документи, що стосуються відзначення пам'ятних дат історії України; наукові розвідки, архівні та довідкові матеріали, що висвітлюють низку історичних подій XX століття, їх роль для українського державотворення та засвідчують тривалий і непростий шлях України до незалежності, цінність ідеї власної державності. Ретельна підготовка педагога забезпечить розуміння ним історичних, суспільно-політичних процесів і змін на шляху до українського відродження, сприятиме толерантності засвоєння й аналізу історичної інформації (зокрема, завдяки впровадженню інтерактивних і діалогових форм взаємодії з учнями), спонукатиме до вивчення історико-культурної спадщини країни.

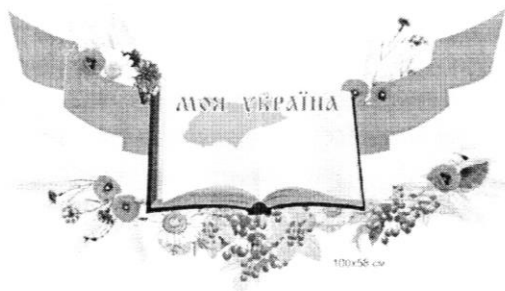
Ефективність проведення Першого уроку та подальше проєктування системи національно-патріотичного виховання учнів залежить від обізнаності самого викладача з історією і традиціями власної країни, а також усвідомлення ним уроків українського державотворення.

Під час проведення Першого уроку для учнів професійно-технічних навчальних закладів важливо донести ідею розвитку української державності як консолідуючого чинника суспільства та єдності нації. Моделюючи зміст уроку, радимо ознайомити учасників навчально-виховного процесу з історичними подіями, що пов'язані з утворенням Української Центральної Ради, проголошенням УНР і ЗУНР, підписанням й історичним значенням IV Універсалу Центральної Ради, урочистим проголошенням Акта злуки УНР і ЗУНР та основними процесами сучасної Української державності.

Використання з подальшим обговоренням документальних фільмів, які відображають події Української революції 1917-1921 років, присвячені проголошенню незалежності Карпатської України (1939 рік) та історії здобуття Україною незалежності, спонукатиме учнів до усвідомлення уроків української державності.

У ході уроку доцільно ознайомити учнів з історією української державної символіки – Державним Прапором України, Державним Гербом України, Державним Гімном України, звернувшись до таких документів:

- Конституція України (20 стаття);
 - Указ Президента України «Про День Державного Прапора України» від 23.08.2004 № 987/2004;
 - Закон України «Про Державний Гімн України» (від 06.03.2003 № 602-IV, стаття 1).
- Звертаємо увагу, що ефективному проведенню уроку, емоційному піднесенню сприяє активне використання державних символів України, синьо-жовтих стрічок, оберегів, елементів національного вбрання, що підкреслюють єдність української нації. З цією метою викладачу варто опрацювати рекомендації щодо порядку використання державної символіки в навчальних закладах України (наказ Міністерства освіти і науки України від 07.09.2000 № 439).

Надаємо зразок проведення Першого уроку у формі усного журналу.

ТЕМА: «ВІД ПРОГОЛОШЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ ДО НОВОЇ УКРАЇНИ»

*Буває, часом слітну від краси.
Спинюсь, не тямлю, що воно за диво, –
оці степи, це небо, ці ліси,
усе так гарно, чисто, незрадливо,
усе як с – дороги, явори,
усе мос, все зветься – Україна.*
Ліна Костенко

Мета: ознайомити учнів з основними історичними етапами становлення державності України; формувати ціннісне ставлення до держави, суспільства; виховувати патріотизм, почуття гордості за приналежність до української нації та особистої відповідальності за долю своєї держави й народу, власного внеску в процеси державотворення.

Обладнання: плакати із зображенням Державного Прапора України, Державного Герба України, Державного Гімна України, мультимедійний комплекс, презентація, роздатковий матеріал (текст присяги).

Хід уроку

I Організаційний момент.

Викладач: «Слова української поетеси Л.Костенко, якими розпочато наш урок, знайшли шлях до людських сердець та об'єднують наш народ у своїй любові до Батьківщини. Особливо актуально ці слова звучать у рік відзначення 25-ї річниці від дня проголошення незалежності України та змушують кожного задуматися про нелегкий шлях до суверенності та державотворення. День незалежності... Для кожної нації це найголовніше свято. Щоправда, ще не кожна нація має його. Одна через історичні обставини, за яких нація століттями розвивалась, перемагала, безперервно виборювала своє місце під сонцем, домагалася, щоб її незалежність завжди була з нею (німці, французи, китайці, англійці, росіяни, турки...). Інша й досі не має її, а тому безнастанно проливає кров кращих синів і дочок своїх, аби бодай у такий спосіб довести світові, що вона є і її непереможне бажання – жити незалежно (курди, ірландці, палестинці, чеченці, баски).

Українцям пощастило. Двадцять п'ять років тому нас як націю визнав світ, визнав нашу державність і, треба сподіватись, навіки ми утверджуємо себе як рівні серед рівних на цій, не завжди гармонійній, але такій прекрасній планеті. Що означає Україна для кожного з нас? Дізнаємося про це, перегорнувши сторінки усного журналу».

II Основна частина.

Інформаційна сторінка

Повідомлення від групи «Експерти» на тему «Загальні положення». Держава – це особлива форма організації суспільства за допомогою спеціального апарату управління, який захищає інтереси населення певної території, регулює відносини між членами суспільства, зокрема, за допомогою примусу. Країна – це територія із визначеними кордонами й населенням, що являє собою єдине ціле з погляду історії, культури, нації та в політико-географічному відношенні може бути незалежною або залежною.

Країна не завжди є державою, наприклад, Україна у 1900 р. була країною українців, але поділеною між Російською та Австро-Угорською імперіями. Ознаки державності: територія, державний суверенітет, система влади, система права (закони), державний механізм, система податків, населення, збройні сили, державна символіка, грошова система, державна мова.

Повідомлення від групи «Історики» на тему «Основні етапи розвитку української державності». Після повідомлення – перегляд та обговорення відеоролика «Проголошення незалежності України».

Повідомлення від групи «Правознавці» на тему «Закріплення суверенітету України в політико-правових

повідомлення – перегляд та «Прийняття Конституції

Інтерактивна сторінка

Учні об'єднуються у Проводиться інтерактивна відповідності: - поняття та (державний суверенітет, національний суверенітет); - державотворця та його Володимир Великий, Леонід Кравчук, Богдан Мудрий, Павло та дати (16.07.1990, 28.06.1996).

I варіант проведення

актах». Після обговорення відеоролика України».

чотири групи. вправа на встановлення його визначення народний суверенітет, політичного діяча-портрета (Іван Мазепа, Михайло Грушевський, Хмельницький, Ярослав Скоропадський); - події 24.08.1991, 01.12. 1991.

вправи: використання

інформаційних технологій для ознайомлення з державною символікою.

II варіант проведення вправи: використання матеріалів презентації, а також спеціально оформлених карток для встановлення відповідності та «з'єднання» поняття і його визначення, історичної особи - державотворця та його портрета, події та дати).

Дискусійна сторінка

Проведення міні-дискусії. Орієнтовні запитання для дискусії:

1. Ви є патріотом держави чи країни? Обґрунтуйте та поясніть, як ви розумієте різницю.

2. В умовах нинішньої політичної ситуації, проведення АТО, що, на вашу думку, може об'єднати українців? Поясніть свою думку.

3. Чи можна вважати, що реформування місцевого самоврядування є черговим кроком у зміцненні держа-вотворення?

4. Як ви розумієте слова Ліни Костенко: «Держава – держить. Бо вона держава. У неї скипетр влади у руці»?

5. Прокоментуйте слова М. Грушевського: «Біда України у тому, що нею керують ті, кому вона не потрібна». У чому він має рацію?

6. Чи погоджуєтесь ви зі словами Івана Сірка: «Зрада оплачується тільки кров'ю. Тому, хто одцурався Вітчизни, – немає місця на землі».

7. «В дитинстві відкривавши материк, котрий назветься потім – Батьківщина» (Л. Костенко). Прокоментуйте висловлювання, спираючись на власний досвід.

Проектна сторінка

Обговорення проекту Національної телекомпанії України, присвяченого 20-річчю незалежності України, – «20 кроків до мрії». У 2011 році проект визнано кращим на Всеукраїнському фестивалі телевізійних і радіопрограм «Калинові острови». Інформаційна довідка. Проект «20 кроків до мрії» – це цикл міжпрограмних роликів, присвячених важливим історичним фактам, подіям, процесам становлення української держави, починаючи від перших спроб українського народу здобути незалежність.

Темою роликів стали історичні факти, битви, події, учасниками яких були українці, котрі боролися проти поневолювачів, загарбників, відстоювали вільну і незалежну Україну. Перегляд відеоролику «Сучасна Україна».

Викладач: «Ви переглянули відеоролики, що розкривають історію України, демонструють її шлях до незалежності, шлях, на якому кожна подія – це крок до розвитку нашої країни. Давайте спробуємо продовжити проект та доопрацювати наступні п'ять кроків *до 25-ї річниці незалежності України*. Учні об'єднуються у п'ять груп, кожна з яких виконуватиме міні-проект. Виконання проекту можна здійснювати в залежності від технічних можливостей за обраним варіантом».

I варіант виконання проекту: наявність комп'ютерів, підключення до мережі Інтернет дає можливість створення онлайн-презентації зі спільним доступом. Кожна група працює над наповненням матеріалами певних слайдів, що відповідають умовним Крокам 21-25.

Орієнтовна тематика:

Крок 21. «Свро-інтеграція України: Свромайдан».

Крок 22. «Демо-державотворення: Гідності».

Крок 23. «Зона територіальної України».

Крок 24. «Герої герої АТО».

Крок 25. «Досягнення сучасних видатних

кратичні засади рево-люція

АТО: захист цілісності

Небесної Сотні.

«Досягнення українців: участь

у Євро-2016, перемога Джимали, спортивні досягнення ...».

II варіант виконання проекту: відповідно до вищезазначених орієнтовних тем на папері формату А-3 створити постер-проект (колаж), використавши заздалегідь підготовлені викладачем матеріали. Презентація (захист) проектів.

Флешмоб «Україна»

Учні стають півколом біля дошки, продовжуючи речення «Україна – це...», по черзі прикріплюють на дошку сердечка, викладаючи слово УКРАЇНА.

III Підсумок.

Викладач: «Плекаймо надію на те, що територіальна цілісність України, скріплена кров'ю мільйонів незламних борців, навіки залишатиметься непорушною. Нам слід пам'ятати про численні жертви наших співвітчизників, які поклали на вівтар незалежності, соборності, державності свої вміння, навички, життя. Спільними зусиллями український народ вистойть і переможе. Україна стане економічно багатою, духовною, незалежною та демократичною державою.

Нові часи, нові завдання, нові вимоги... Незалежність України дає можливість кожному з нас стати справжнім господарем своєї землі. Сьогодні ми є свідками великих перетворень, що відбуваються в нашій країні. Ми – майбутнє України. То ж своїми знаннями, працею, здобутками будемо підносити її культуру, своїми досягненнями славити її. Будьмо гідними своїх предків, бережімо волю і незалежність України, шануймо свій народ, мелодійну українську мову, себе і свою гідність, тоді шановані будемо іншими. Бережімо свою рідну землю та її святині!»

Звучить пісня «Україно, Україно...» (муз. і сл. Т. Петриненка).

Перший урок нового навчального року пропонуємо завершити ПРИСЯ-ГОЮ.

Краю мій рідний, земле моя колискова! Із садками вишневими і солов'ями співучими, вербами кучерявими і джерелами чистими, дорогами тополиними і лелеками білокрилими, росами голубими і райдугами семицвітними, із золотими китичками хмелю та соняшниками і мальвами квітучими, рушниками гаптованими, червоними кетягами калини, з хлібом-сідлом гостинними і людьми працьовитими, ланами широкими і небом блакитним **присягу** прийми від мене, що оберігатиму тебе і любитиму, бо одна ти, як життя.

Список використаних джерел:

1. Про відзначення 25-ї річниці незалежності України (Указ Президента України від 03.12.2015 № 675/2015)
2. Про відзначення 25-ї річниці незалежності України (лист Міністерства освіти і науки України від 24.03.2016 № 1/3-148)
3. Декларація про державний суверенітет України (декларація Верховної Ради Української РСР від 16.07.1990 № 55-XII)
4. Акт проголошення незалежності Украї-ни (постанова Верховної Ради Української РСР від 24.08.1991)
5. Конституція України (Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР)
6. Про Державний прапор Украї-ни (постанова Верховної Ради України від 28.01.1992 № 2067-XII)
7. Про Державний герб України (постанова Верховної Ради України від 19.02.1992 № 2137-XII)
8. Про День Державного Прапора Украї-ни (Указ Президента України від 23.08.2004 №987/2004)
9. Рекомендації щодо порядку викорис-тання державної символіки в навчальних закладах України (наказ Міністерства освіти і науки України від 07.09.2000 № 439)
10. Наровлянський О.Д. Правознавство 10 клас: [підручник] / О.Д. Наровлянський. – Київ: Грамота, 2010. – 232 с.

11. Незалежність України має майже сторічну історію [Електронний ресурс] // Український інститут національної пам'яті. – Режим доступу: <http://www.memory.gov.ua/news/nezalezhnist-ukraini-mac-maizhe-storichnuistoriyu>
12. Проголошення незалежності України: режим доступу – https://www.youtube.com/watch?v=j_Hiqd56HT4.
13. Прийняття Конституції України: режим доступу – <https://www.youtube.com/watch?v=rtytGfo-EJU>.
14. Завдання для вивчення державної символіки: режим доступу – <http://learningapps.org/2030969>
15. Сучасна Україна: режим доступу – <https://www.youtube.com/watch?v=HRI9RaISrA4>

Рекомендовані для перегляду відео-роліки:

1. *«Револуція гідності»* – документально-публіцистичний фільм, у якому зображені події в Україні з 29 листопада 2013 року до 22 лютого 2014 року.
2. *«Спецназ. Повернутися живими»* – документальний фільм, що містить ексклюзивні кадри виконання бойових завдань у зоні АТО.
3. *« На передовій. Військові начерки»* – український документальний фільм про військові події на сході України.
4. *«Жіночі обличчя революції»* – це розповідь про жінок Революції гідності.
5. *«Майдан»* - український документальний фільм режисера Сергія Лозниці, який розповідає про події Євромайдану
6. *«Ціна демократії»* – фільм українського блогера і фотографа Сергія Якименка.
7. *«Небесна Сотня»* - фільм про долі людей, які були вбиті на Майдані у Києві, а також про долі та відчуття їхніх родичів (вдів, дітей, батьків) та друзів
8. *«Аеропорт. Той день»* - документальний фільм про захист Донецького літовища.
9. *«Зима, що нас змінила»* – цикл документальних фільмів про події, що відбувалися на Євромайдані під час Революції гідності
10. *«Війна за свій рахунок»* – документальний фільм Леоніда Кантера та Івана Ясенія про Національну гвардію України.
11. *«Добровольці Божої чоти»* – документальний фільм Леоніда Кантера та Івана Ясенія про захисників Донецького аеропорту.
12. *«На лінії вогню»* - документальний фільм, який зняв 19-річним студентом Сергієм Якименко, про війну на сході України.
13. *«Неоголошена війна. Записки документаліста»* - документальний фільм Сніжани Потанчук (оператор – Ганна Кудрявцева) про передову АТО.
14. *«Я – війна»* - документальний фільм про те, що відчувають українські військові на передовій.

Лісун О.І.,

Смоленко О.П.,

методисти НМЦ ПТО у Сумській області